Dosarul nr. 21r-248/25 (1-24149986-02-21r-19032025)

D E C I Z I E

19 noiembrie 2025 *****
Colegiul penal al Curții de Apel Centru
Având în componența sa:
Președintele ședinței, judecător Eugeniu Bețelea
Judecători Olga Cojocaru și Vitalie Budeci

a judecat, fără prezența părților, în ordine de recurs, recursul avocatului Pavliuc Ghenadie în numele condamnatului Cîrlig Ion, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 26 februarie 2025, privind examinarea plângerii condamnatului Cîrlig Ion, împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie, care conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Procedura de înștiințare a părților a fost legal executată.

Verificând legalitatea încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă:

1. La data de 30.12.2024, în adresa Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana a parvenit plângerea condamnatului Cîrlig Ion împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

În motivarea plângerii a invocat că este deținut în condiții inumane şi degradante, în Penitenciarul nr. 4 – Cricova, deplângând supraaglomerarea celulelor, lipsa lucrurilor de primă necesitate, lipsa dezinfecției, prezența mucegaiului în celule, a umidității și a insectelor. Menționează că mâncarea este necalitativă, nu sunt locuri special amenajate pentru spălarea hainelor, iar la baie are acces doar o dată în săptămână.

2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 26 februarie 2025 a fost respinsă plîngerea condamnatului Cîrlig Ion împotriva administraţiei instituţiei penitenciare nr. 4-Cricova referitoare la condiţiile de detenţie, care conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile

condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

3.Nefiind de-acord cu încheierea respectivă, avocatul Pavliuc Ghenadie în numele condamnatului Cîrlig Ion a depus recurs prin care solicită admiterea cererii de recurs, casarea încheierii cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care plângerea condamnatului să fie admisă.

În motivarea cerințelor, avocatul a invocat în esență faptul, instanța nu a făcut o evaluare a circumstanțelor invocate de către condamnat.

4. Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) și (2) Codul de procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. Instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.* Părțile au fost înștiințate legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună referințe, completări la cererea de recurs, sau alte cereri/demersuri, însă acestea trebuie să parvină la instanța de recurs, cu cel puțin 1 (unu) zile înainte de data ședinței de judecată. Careva referințe nu au fost depuse.

5. Examinând materialele cauzei în raport cu argumentele din recurs, Colegiul penal ajunge la concluzie că recursul urmează a fi admis, cu casarea încheierii și cu pronunțarea unei noi hotărîri, reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral şi ia una din următoarele soluţii, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului.

Conform art.469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: pct. 17^{1}) **constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor**.

Din materialele cauzei Colegiul penal reține că, Cîrlig Ion a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Ungheni din 12.01.2023, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04.10.2023, în baza art. 287 alin.(2) lit. b) Cod penal la 1 an închisoare. În conformitate cu art. 85 Cod penal, s-a adăugat parțial la pedeapsa stabilită partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința Judecătoriei Ungheni din 22.09.2021, stabilindu-i pedeapsa definitivă de 3 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Începutul termenului executării pedepsei: 06.12.2013, Sfârșitul executării efective a pedepsei: 05.12.2026.

Potrivit raportului prezentat către administrația instituției penitenciare nr. 4-Cricova, condamnatul Cîrlig Ion s-a aflat în Penitenciarul nr. 4 - Cricova, în perioada 14.12.2023 – 13.02.2025 (data întocmirii raportului).

Potrivit art. 473[2] alin. (5) Cod de procedură penală, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sânt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție. Instanța de recurs stabilește că plîngerea din 30.12.2024 a fost depusă pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, iar în asemenea împrejurări, se constatată că prevederile art. 473[2] alin. (5) din Codul de procedură penală, au fost respectate de către condamnat.

Cu referire la soluția instanței privind respingerea plângerii condamnatului Cîrlig Ion privind constatarea deținerii în condiții contrare art.3 CEDO în Penitenciarul nr. 4 – Cricova, instanța de recurs apreciază ca fiind neîntemeiată, or Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei. 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

Sub acest aspect, instanța de recurs reține faptul că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar și sistemul de canalizație, cantitatea și calitatea hranei, accesul la servicii medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din R.M. nu ating un prag minim de suficiență.

Ținând cont de cele expuse supra, instanța de recurs va da apreciere condițiilor de detenție invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziția autorităților instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

La analiza condițiilor de detenție a deținutului, instanța va lua în considerație Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că ”Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii”.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului

pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

La fel, conform rapoartelor Comitetului pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane și degradante (CPT), cât şi practica CEDO, în ceea ce privește condițiile sanitare, iluminarea şi ventilarea, aceste probleme persistă în majoritatea încăperilor locative ale penitenciarelor din Republica Moldova, excepție fiind instituția penitenciară nr. 1 din Taraclia, nr. 7 Rusca şi nr. 17 din Rezina, prin urmare în Penitenciarul nr. 4 Cricova persistă condițiile inumane și degradante invocate de condamnat.

În contextul dat, se atestă că reprezentantul penitenciarului nu a probat faptul că condamnatul Cîrlig Ion s-a deținut în celule în care, i-a asigurat condiții decente de trai în perioada aflării lui în Penitenciarul nr.4 Cricova, care ar corespunde prevederilor legale și nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, iar soluția instanței de fond, referitor la respingerea ca neîntemeiată a plângerii condamnatului Cîrlig Ion împotriva administrației instituției penitenciare nr. 4 Cricova referitoare la condițiile de detenție este una nefondată, neavînd un suport probator argumentele instanței precum că, condițiile în care a fost deținut Cîrlig Ion în Penitenciarul nr.4 Cricova nu au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și nu au atins pragul de severitate contrar art.3 CEDO.

Totodată, instanța de recurs nu pune la îndoială faptul că administrația Penitenciarului nr.4 Cricova a depus și continuă să depună eforturi pentru ca condițiile de detenție în această instituție penitenciară să fie adecvate, astfel încât să fie epuizate depunerea plângerilor de către condamnați.

În același timp, instanța constată că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în penitenciar au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul severității contrar articolului nr.3 din Convenția, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în Penitenciarul nr.4 Cricova.

Întru susținerea acestui raționament, CEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge

alegațiile reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98)*.

Același raționament poate fi dedus și din prevederile legislației naționale, care în art. 473^3 alin. (2) din Codul de procedură penală prevede că, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare. Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către instanță ceea ce a dus la emiterea unei soluții neîntemeiate.

În același context se apreciază că, în rezultatul multiplelor vizite de monitorizare a condițiilor de detenție în penitenciarele din Republica Moldova, atât din partea Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau pedepselor Inumane sau Degradante al Consiliului Europei (CPT), dar și din partea Consiliului pentru Prevenirea Torturii (investit, la nivel național, cu atribuții privind asigurarea protecției persoanelor împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante), de fiecare dată în rapoartele adoptate s-au constatat abateri de la standardele internaționale în materia condițiilor de detenție, soldate cu emiterea recomandărilor de rigoare adresate autorităților competente pentru fiecare instituție penitenciară în parte. Respectiv, în materia asigurării unor condiții decente de detenție, autoritățile naționale nu asigură un nivel minim garantat pentru deținuți. Deoarece condițiile de detenție precare în penitenciarele din Republica Moldova au un caracter sistemic, iar la moment nu există nici un act oficial ce ar confirma remedierea tuturor condițiilor de detenție precare stabilite anterior, totodată ținând cont de faptul că eforturile autorităților naționale se rezumă doar la îmbunătățirea stărilor de fapt din penitenciare constatate în rapoartele anterioare, însă fără eradicarea problemei condițiilor de detenție precare în esență, Colegiul penal ajunge la concluzia că detenția persoanelor în penitenciarele din Republica Moldova atinge nivelul minim de ingerință conform art. 3 CtEDO, ceea ce impune aplicarea obligatorie a mecanismului național compensatoriu.

Astfel, instanța de recurs consideră concluzia instanței nefondată, or instanțele de judecată anterior au constatat condiții de detenție precare în penitenciarul nominalizat în speță.

Prin urmare se constată că, condamnatul Cîrlig Ion a fost deținut în condiții inumane de detenție, care se constată a fi contrare art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr. 4 Cricova, în perioada 14.12.2023 – 13.02.2025 (data întocmirii raportului), pe parcursul a 427 zile.

Potrivit prevederilor art. 473[2] alin. (3) Cod de procedură penală, condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Potrivit prevederilor art. 473[4] din Codul de procedură penală: (4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. (5) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente (art. 473[4] CPP modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare începând cu data de 22.08.2023).

Instanța de recurs urmează să rotunjească în favoarea condamnatului Cîrlig Ion termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO, și anume de la 427 zile la 430 zile, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Conform art.473[4] alin.(4) Cod de procedură penală, pentru 430 zile de detenție în condiții precare, calculându-se 1 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție, instanța de judecată consideră necesar de a reduce pedeapsa definitivă a condamnatului Cîrlig Ion cu 43 (patruzeci și trei) zile.

Colegiul apreciază, remediul compensatoriu aplicat în speța dată, ca fiind unul suficient și bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate,

6. În conformitate cu prevederile art. art. 473[2], 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru, -

D E C I D E:

Se admite recursul avocatului Pavliuc Ghenadie în numele condamnatului Cîrlig Ion, se casează total încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 26

februarie 2025, se rejudecă cauza și se pronunță o nouă hotărîre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

Se admite plângerea condamnatului Cîrlig Ion împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Se constatată faptul că, condamnatul Cîrlig Ion a fost deținut în Penitenciarul nr. 4 Cricova în perioada 14.12.2023 – 13.02.2025, pe parcursul a 427 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Se rotunjește în favoarea condamnatului Cîrlig Ion termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO, și anume de la 427 zile la 430 zile, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Conform art.473^4 alin.(4) Cod de procedură penală, pentru 430 zile de detenție în condiții inumane, calculându-se 1 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție, se reduce pedeapsa condamnatului Cîrlig Ion cu 43 (patruzeci și trei) zile.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecător Eugeniu Beșelea

judecători Olga Cojocaru

Vitalie Budeci